

Gulliver utazásaiból*

Tizedik fejezet

...Brobbingnagból a fejedelem jóindulatú ajánlólevelével Abraka-dabrába hajóztam, hogy kimondhatatlanul szeretett Angliánk ismereteit mint egyszerű, de becsületes polgára a világ legdicsebb nemzetének, szerény tapasztalataimmal gyarapítsam.

Ebben az országban a feliciák, vagyis magukat szerencséseknek nevező bennszülöttek laknak, akiknek sajátságos szokásait és erkölceit, úgy tudom, még nem jegyezte fel utazó e sorok szerény írója előtt.

Dicső nemzetem olvasói bizonyára szánakozó csodálkozással hallják tőlem e szomorú és barbár ország sajátságos államformáit és törvényeit: de meg kell gondolniok azoknak, kik a kultúra és a civilizáció legtökéletesebb államéletének áldásait élvezik otthon, drága Angliánkban, hogy egy ilyen nyomorult kis nemzettől, mely távol Európától tesped a gyermeki fejtelenség posványában, igazán nem lehet egyebet várni.

Talán el se hiszik nekem hazám nagy tudású férfiai, hogy ennek a szegény kis nemzetnek még történelme sincsen – mert hiszen csak nem lehet történelemnek nevezni az egyhangú jólétnek és buta megelégedésnek azt a hagyományát, mely ezer esztendő alatt egyetlen háborút tud csak felmutatni. A feliciák hagyománya szerint a nemzetnek ezt a balsorsát, hogy még tisztességes háborújuk sem volt, egy szerencsétlen törvénykönyvnek kell tulajdonítani, amit ötszáz év előtt, a nagy háborúban, alkotott Sapilus, az akkori uralkodó, s mely azóta is érvényben maradt.

E sajátságos törvénykönyv, melyet hitetlenkedő mosollyal és szánalommal olvashat csak az épeszű angol alattvaló, a leglehetőlenebb és minden emberi értelmet és erkölcsöt tótágast állító gyermekes magán- és közjogi rendelkezéseket tartalmazza, melyek közül kuriózumképpen csak egyet ragadok ki.

E törvény a kimondott és leírott szóra vonatkozó rendeletekkel foglalkozik, tehát olyanféle koncepció, mint nálunk a sajtó- és szólásszabadságról szóló törvény. Példátlan szigora és hülyesége teszi említésreméltóvá.

E törvény szerint ugyanis halálbüntetéssel sújtandó rangra és állásra való minden tekintet nélkül az olyan államférfi, aki valóságos dolgokról és állapotokról beszélve vagy írva, képekben fejezi ki magát, vagy hasonlatokkal magyaráz meg valamely közérdekű kérdést vagy követendő eljárást. A törvény indoklása kifejti, hogy Felicia egyetlen háborúját és a vele járó nagy vérontást egy akkori államférfiúnak az a hasonlata okozta, amely szerint a háború olyan, mint egy tisztító zivatar, és hogy mindnyájunk lelkében ég a vágy. A törvény szerint azóta államférfiúnak halálbüntetés terhe alatt tilos átvitt

---

* KARINTHY Frigyes: *XXII. ... és így látta volna Swift Jonathan*. In: K. F.: *Így láttátok ti. A háborús irodalom karikatúrája*. Bp., Dick, 1917. (Használt szöveg: K.F.: *Így írtok ti*. Bp., Szépirodalmi, 1986. K.F. összegyűjtött művei. I. kötet 671-673. l.) A novella nem a *Capillária* része, különálló írásmű. Paródiakötetben jelent meg, eredetileg Swift-karikatúra volt, később azonban „önállósította” magát. Külön érdekessége, hogy fő témájában, az „én” és a „mi” problémájában jelentős rokonságot mutat a *Capillária* utolsó, tizenkettedik fejezetével.

értelmű szavakat használni: csak számokban és konkrét főnevekből alkotott tömondatokban szabad kifejeznie magát.

De még ennél is furcsább és nevetségesebb a törvénynek egy kiegészítő szakasza, mely szerint kötélt általi halállal büntetendő minden olyan leírt vagy kimondott mondat szerzője, amelyben a többes szám első személyének névmása átvitt értelemben használatik, és nem jelenti szigorúan és szó szerint azt, hogy az állítmányban jelzett cselekvés a „mi” szócskában inkluzíve foglalt „én”-re is szó szerint vonatkozik. Például, ha valaki, akár magánember, akár államférfi, így fejezi ki magát: „mi szívesen vérezünk” anélkül, hogy míg ezt kimondja, tényleg vérezne; vagy „mi utolsó csepp vérünkig hajlandók vagyunk”, anélkül, hogy a saját cseppvérét felmutatná; vagy „mi inkább minden szenvedést és kimondhatatlan nyomorúságot elviselünk”, anélkül, hogy az illetőnek a karja vagy a szeme, vagy a lába vagy a fél tüdeje hiányoznék, vagy „mi nem félünk az ördögtől se”, anélkül, hogy az illető azonnal be ne bizonyítaná, hogy ő tényleg nem fél.

E szerencsétlen ország felszabadulása egyelőre kilátástalan, mert ez örületes és embertelen törvény ellen nem lehet forradalmat csinálni – legalább eddig nem akadt ember, aki ki merte volna mondani, hogy „mi inkább meghalunk, sem hogy ezt túrjuk”, és vállalta volna a törvény következményeit.